

Van mensen en dingen die nooit voorbijgaan

Colofon

ISBN: 978 94 6365 689 4

1e druk 2024

© 2024, Lieven Van Groenenborgh

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Drukwerk: CSL digitaal B.V.

Vormgeving binnenwerk en omslag: Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Van mensen en dingen die nooit voorbijgaan

Lieven Van Groenenborgh

Dit boek wordt opgedragen aan

Frank (Sies) Van Renterghem

(1962 – 2024)

Het laatste muziekstuk dat we op een gezellige namiddag samen hebben beluisterd, was het slotdeel van Morten Lauridsens requiem Lux aeterna.

Na afloop vroeg Sies om twee minuten stilte om de nog verse herinnering aan de pas vervlogen klanken in zich te laten doordringen.

Het Eeuwige Licht is nu zijn deel.

[W]hen the writing fit came on, she ... led a blissful life, ... while she sat safe and happy in an imaginary world, full of friends almost as real and dear to her as any in the flesh. ... day and night were all too short to enjoy the happiness which blessed her only at such times, and made these hours worth living, even if they bore no other fruit.

Louisa May Alcott in *Little Women*

Woorden worden gedrukt in zwart-wit, maar de betekenis daarachter draagt het hele spectrum aan kleuren in zich.

Laura Maaskant

Hij was lang genoeg dichterbij om te weten dat deze droomstaat ... altijd meer rijkdommen prijsgeeft dan de alledaagse, handelende staat van zijn. Er blonk iets in door van het mysterie van het bestaan. Als hij gehoor gaf aan de droom voelde hij dat hij een ertsader van het geheim aanboorde. Dan was het zaak om eerst te voelen, doorleven en begrijpen, en vervolgens te verwoorden en verklanken.

Susan Smit in *Gisèle*

Inhoud

Voorwoord	7
De oude hand (2023)	10
Als zelfs Azraël treurt (2023)	125
De rivier (1998 / 2024)	248
Het rijtuig (2016 / 2024)	302
De liefdesbrief (2020)	335

Voorwoord

To thine own self be true

Een andere stem, een andere blik?

Geraakt de innerlijke stem, waarin wij allen onze uniciteit bewaren, niet bedolven in deze ontsporende wereld die de voorkeur geeft aan wat flitsend is en sensationeel, wat verblindt en verdooft? Een wereld waarin berichten elkaar kruisen over digitale snelwegen, maar waarin mensen te moe of te onwillig geworden zijn om voor zichzelf de tijd, of misschien zelfs de moed, te vinden om aan een ander het antwoord te zenden op een pertinente, persoonlijke vraag. Men vindt wellicht de rust niet meer om de woorden bijeen te garen waarnaar wordt uitgekeken.

Het is mijn betrachting om in de diepte van menselijke gevoelens te duiken zonder evenwel al te zwaar op de hand te klinken. En wat zou er mis kunnen zijn met de voorkeur om deze verhalen te brengen tegen een historische achtergrond? Waarom, bijvoorbeeld, kende de bekende Britse televisieserie *Downton Abbey* zo'n grote populariteit, tot in de VS toe? Omdat het om mensen gaat van vlees en bloed met hun ingewikkelde emoties, gevoelens en gebreken in een prachtig, soms luisterrijk, soms eenvoudig historisch decor dat ons een glimp doet opvangen van de rust van een geïdealiseerd verleden.

Waarom, denk je, grijp ik elk jaar in de kersttijd terug naar de heerlijke verfilming van Louisa May Alcotts *Little Women* (2019, regie Greta Gerwig)? Omdat deze prent, net als Alcotts boek, op een *pretenteloze* wijze een rijkdom aan beelden en emotionele beleving aanreikt in een uiterst aantrekkelijk maar eenvoudig historisch kader. Vier aan elkaar verknochte zussen die in hun jeugdige fantasieën dromen van een rijker bestaan en roem, maar leren gelukkig te zijn met de gaven

van elke dag en die met hun levenslust en creativiteit voor zichzelf én anderen het leven tot een festijn weten te maken.

En waarom, ondanks de drukdoenerij, wordt mijn Oudejaar steevast opgevrolijkt met het licht en de felle kleuren van de musical *Hello Dolly* (1969, regie Gene Kelly)? Omdat de Belle Époque hier, trots en bewust van haar unieke waarde, naar voren treedt in al haar glorie en overwelldigende kleuren die verblijden, gelukkig maken en doen verlangen naar een onderdompeling in de sferen van weleer.

Het zijn beide moderne sprookjes ontsproten aan een historische werkelijkheid met een bruisende ziel, hetzij in de benijdenswaardige, onbevangen eenvoud van de huiselijke sfeer, hetzij te midden van de stedelijke pracht in een gouden tijd van significante maatschappelijke en technologische vooruitgang.

Het mooiste in een mens toont zich als hij kind weet te blijven, hoorde ik eens vermelden. Ik wens geen boeken, geen zinnen, zelfs geen enkel woord te schrijven “voor *volwassenen*”, je snapt wel wat ik bedoel, maar ik wil schrijven vanuit de waardevolle en onmisbare sensitieve ontvankelijkheid van het kind, weliswaar ingebed in het samenspel tussen de levenservaringen en de laag voor laag opgebouwde denkwereld van een volwassen mens.

Het staat blijkbaar niet om een eenduidige keuze te maken voor de zachte waarden en dus voor ‘*soft*’ te kiezen zonder een watje te zijn, maar we hebben deze tegenstroom o zo nodig zonder het openlijk te willen bekennen om niet uit de toon te vallen. Wel, in de teksten in dit boek klinkt effectief een heel andere toon, niet als een reactionaire terugval op verouderde begrippen of een stijl die al lang passé is of om de tegengestelde stem te bannen en haar het bestaansrecht te ontzeggen, maar als een doelbewuste eigentijdse dissonant, als een zachte kreet van verzet.

Mocht ik aan de dwang van de ingeburgerde trends toegeven, dan deed ik aan zelfverloochening. Ik bied de lezer deze verhalen aan, niet met de absolute zekerheid maar in de hoop en een zeker vertrouwen dat dit boek iets waardevols kan aanreiken, verhalen die deels door

het intellect werden gestuurd maar bovenal uit het hart zijn ontsproten en die zich tot het hart richten. Verhalen die, zonder de verhaallijn te verwaarlozen, in de eerste plaats tot doel hebben om schoonheid te brengen. Schoonheid die zich uiteraard thuis voelt in vreugdevolle passages, maar ook onlosmakelijk vervat zit in ogenblikken waarop we stil worden als we moe en moedeloos zijn van het strijden of omdat we willen bezinnen of treuren om het verlies dat elk bestaan moet torsen.

Het Nederlands vocabularium omvat zúlk een rijkdom. Waarom daar dan geen gebruik van maken? Ik heb een arsenaal aan tubes die desgevallend nog gemengd worden om de gewenste tint te verkrijgen, en dan ga ik aan het schilderen als een Van Gogh die de sombere kleuren der verlatenheid van zijn beginperiode achter zich heeft gelaten om het Zuid-Franse licht van het canvas te doen spatten. Maar dat impliceert ook dat een rustig leestempo is vereist. In vergelijking met langere werken lenen verhalen zich daar juist gemakkelijker toe en pas dán komen deze verhalen tot hun recht.

En, beste lezer, neem dan ook alstublieft de tijd. Neem de tijd om je in het verhaal onder te dompelen zodat je erdoor wordt opgenomen en door zijn geuren wordt verwend. *Time is money*. Ja, dat klopt, want tijd, vrije tijd die zinvol wordt ingevuld, is goud waard. Dank u.

Lieven Van Groenenborgh

De oude hand

'For I had, Fanny, (...) formed a very favourable opinion of you (...). I had thought you peculiarly free from wilfulness of temper, self-conceit, and every tendency to that independence of spirit, which prevails so much in modern days, even in young women, and which in young women is offensive and disgusting beyond all common offence.'

Woorden in de mond gelegd van het personage Sir Thomas Bertram in
Mansfield Park
van Jane Austen (1814)

...Wijze vrouwen. Waarom klinken hun stemmen niet luider in deze wereld? Ze hebben de wereld geschraagd door ontelbare kleine en grote zorgtaken, vaak met weinig aanzien. Ze hebben pijn en woede herkauwd, in wel duizend magen van verdriet. Ze (...) verspilden geen tijd aan proberen 'iemand' te zijn (...), bang dat hun tere rivieren van kracht niet welkom [zouden] zijn.

Trees Dewever¹

Gent, omstreeks 1911 tot 1917

Bij de familie De Ruddervoorde had een speciale soiree plaats. Hun oudste dochter Amélie – de jongste, Virginie, was nog een onmondig wicht van nauwelijks veertien jaar, en daarnaast telde het gezin twee adolescente zonen zonder bepaalde verdiensten – zou voor het eerst *en publique* haar muzikale talenten bewijzen.

Amélie was al ruim bekend in de omgang, niet in het minst door haar stralend voorkomen, haar elegantie en haar gaaf gelaat omgeven door donkere haren zonder een opvallende schoonheid – maar precies daardoor een van de mooiste meisjes van de stadswijk. Men wist al langer dat zij van jongs af aan muziekonderwijs gekregen had van nie-

---

1 Trees Dewever, *Zijnsvergetelheid*. Uitgeverij Elikser, Leeuwarden, 2022, p. 74.

mand minder dan Madame Anciaux-Verleyen die bekendstond als een excellente en strenge pianolerares. Maar een huisconcert had Amélie nog nooit gegeven. Eigenlijk was niemand vragende partij, maar het lag voor de hand dat het ééns zou gebeuren. En niemand was er happig naar, tenzij om haar bezig te zien en misschien het korte geluk te hebben haar persoonlijk te kunnen bejubelen. Als het hele geval maar niet te lang duurde en de ouders de welvoeglijkheid wisten te respecteren om hun begaafde dochter niet over het paard te tillen.

Rudolf had een hekel aan zulke gelegenheden omdat het uiterlijk vertoon daarbij meestal de plak zwaaide en de veelvuldige en overdreven ophemelingen van de kunstenaars-in-spe grotendeels niet eens gemeend waren. Het was meestal net zo'n holle en afstotelijke bedoening als de lege hoofden van de zonen van het gezin De Ruddervoorde. Elke vorm van oppervlakkigheid stuitte Rudolf tegen de borst en hij nam diep adem voordat hij naar binnen ging.

Enfin, hier gaan we dan, dacht hij morrend en met een eerder uitgestreken gelaatsuitdrukking waarvan de bedienden aan de vestiaire misschien even opkeken maar zonder zich er verder aan te storen. Maar hij was wel benieuwd naar Amélie, want het was intussen al een hele poos geleden dat hij haar nog te zien had gekregen. God, hoe lang was het nu alweer geleden? Tsja, hij wist het niet meer met zekerheid. Hoe oud was ze toen? Ongeveer zestien, schatte hij, en nu was ze op z'n minst negentien. Een jaar of drie geleden dus, en op die leeftijd zijn drie jaar geen ietsepietsje. Hij kon niet uitsluiten dat het beeld dat hij zich herinnerde van het kind van toen zodanig veranderd was dat de opengebloede schoonheid die hij nu verwachtte, door een onverklaarbare en schokkende breuk met het verleden verdwenen was. Alsof zij in haar groei ongewild en ongewenst verraad aan zichzelf had gepleegd. Zij zou niet de eerste zijn bij wie zijn nieuwsgierige en gespannen verwachting op een afknapper uitliep. Het was hem een raadsel hoe de veelbelovende schoonheid van een kind uiteindelijk haar belofte niet kan waarmaken. Net als de veelbelovende schoonheid van een stralende dageraad haar voorspelling zo dikwijls teniet ziet gaan.

Rudolf haastte zich niet om Amélie snel in het vizier te krijgen en

keek om zich heen om te zien of er ergens kennissen in de buurt waren, maar niettemin werd hij zo geplaagd door een onophoudelijk knagend gevoel dat hij zijn nieuwsgierigheid nauwelijks de baas kon. Toch trachtte hij zijn ongeduld te bedwingen door de gedachte aan de waarschijnlijkheid van een spoedige teleurstelling voor ogen te houden, als een dieptepunt van de avond dat hij het liefst zo lang mogelijk wou uitstellen.

Het duurde niet lang voor hij tussen het gewoel van de vele gasten een groepje vrienden ontdekte onder wie Richard Quiryne – die erop stond dat zijn voornaam in het Nederlands werd uitgesproken in plaats van in het Frans, een struikelblok waaraan zovelen zich bij een eerste kennismaking bezondigden. Richard was een vlotte prater en heel aangenaam gezelschap. Hij voerde meestal zelf uitgebreid het woord – zeker als de politiek ter sprake kwam, want hij koesterde geen onbescheiden ambities in die richting – maar eigenaardig genoeg voelde die gewoonte van hem nooit aan als een irriterende hebbelijkheid. Wellicht omdat de man zo sympathiek overkwam. Terwijl ze daar zo stonden te praten, viel het Rudolf te binnen dat hij niet mocht verzuimen om het ouderpaar De Ruddervoorde op te zoeken om zijn dank te betuigen voor de vriendelijke uitnodiging. Het had hem aangenaam getroffen dat ze hem na die paar jaren niet vergeten waren. Hij moest dus eertijds een goede indruk hebben gemaakt.

Een van de kennissen had in Richard het vuur ontstoken waarmee hij begeistert en aanstekelijk het liberalisme uitlegde en verdedigde. Hij wikte zijn woorden en waakte er angstvallig over dat zijn betoog binnen de vriendenkring bleef, want het huis waar ze te gast waren stond bekend als streng katholiek. Vrijdenkers deden de gezichten verstrakken, tenminste wanneer ze in het bijzijn van de gastheer en/of de gastvrouw openlijk uiting gaven aan hun politieke of ideologische ideeën. Of door hun luid gepraat onverwacht overhoord werden.

De twee zonen gaven daar echter geen moer om. Integendeel, die hielden wel van een twistgesprek zo nu en dan. Als er ergens ook maar enige herrie ontstond, waren ze er als de kippen bij. Op z'n tijd af en toe een beetje ambiance, weet je wel, misstond toch niet, ook niet in wat

men de betere kringen noemde? Zonder dat was het leven toch maar een saaie bedoening, niet? Nu, wat? Was het niet waar, misschien? Buitensport bood af en toe wat afwisseling, maar balletjes over en weer slaan ging al gauw vervelen en je werd er zo snel moe van. Jezelf “verrijken” door lectuur – wat viel er verdorie te lezen dat echt de moeite waard was? Je kunt toch niet een halve dag de krant vasthouden en van boeken viel je als normale jongeling na tien minuten al in slaap. Dat was althans de mening van het tweetal. Het waren alleen verrekte boekenwormen die de ogen konden openhouden, want de zonen De Ruddervoorde konden zich niet voorstellen die absurde discipline ooit zelf te kunnen opbrengen. Dus zo’n opstootje op z’n tijd bracht wat animositeit in de anders zo doodstille brouwerij en was natuurlijk telkens lekker meegenomen.

Tot de meest geëerde kennissen van pa en ma De Ruddervoorde behoorden Graaf en Gravin D’Oudenaert de Brouckère. Een mondvol, niet? Gelukkig was het bij de adel niet de gewoonte om eigenhandig formulieren te moeten invullen. Maar ze waren verzot op die beiaard van klanken als ze hun naam hoorden uitspreken. En natuurlijk stonden ze erop dat ook de Vlaamse component D’Oudenaert met een Frans accent werd uitgesproken, dus zoiets als ‘doedenaar’. Anders zouden zij het niet overleven.

Richard kon het koppel niet uitstaan. Hij hield zich verre van hen en kon niet eens de moeite opbrengen om zijn aversie te verstoppen achter een geveinsde glimlach. Hij bleef beleefd, groette hen op een voorname manier zoals het eigenlijk hoorde en verwacht werd, en gaf naar behoren antwoord op een gebeurlijke vraag van hun kant, maar daarmee had hij zijn grenzen wel bereikt. Hij had het ook allang opgegeven om hen aan het verstand te brengen dat zijn voornaam bij voorkeur *niet* in het Frans werd uitgesproken, maar ja, hen kennende en als men tóch geen blijk van verstand geeft... *Ainsi soit-il*², besluit degene die de wijsheid wél in pacht heeft. Eén keer had de gravin het zo aan boord gelegd dat ze zijn naam met opzet met een gemaniëreerd Engels accent uitsprak: ‘O ja, hoe was het ook alweer? *Ritsjud*, nietwaar?’ ... Waar zij

---

2 Zo zij het.

dit accent had opgepikt, was voor Richard en zijn vrienden een raadsel. Het verwonderde hem zelfs dat haar Engelse dictie correct was, omdat in dat soort kringen enkel het Frans de status van wereldtaal waardig werd geacht. Hij had haar met genoeg de ogen kunnen uitkrabben, maar had gereageerd met een flauw glimlachje dat dodelijker was dan haar venijn.

Benomen door het drukke gepraat en zich volop amuserend met de gesprekken en de discussies, was het Rudolf ontgaan waarom het deze avond *eigenlijk* te doen was zonder als uithangbord aan de voordeur te prijken: het debuutoptreden van de veelbelovende Amélie. De aanwezigen werden ertoe aangemaand hun gesprekken te willen staken – allemaal goed, die waren uiterst interessant en juist goed op dreef, maar dat alles moest, mijne dames, mijne heren, voor even wijken alstublieft, want juffrouw De Ruddervoorde had achter de vleugel plaatsgenomen om onder algemene stilte een muziekstuk ten gehore te brengen. Het was blijkbaar geen sinecure om het geroezemoes te doen verstommen, want alle stemmen vielen pas geleidelijk stil nadat enkelen in de handen hadden geklapt om de aandacht te vragen en geïrriteerd het bekende siggeluid met kracht tot de hardleerse praatlustigen hadden gericht.

De stilte die volgde moest voor de debutante bijna onverdraaglijk geweest zijn wegens de spanning die hierdoor werd opgeroepen. Ze probeerde het beeld uit te wissen van diegenen die, op korte afstand, achter de piano hadden postgevat en haar recht in het gezicht aankeken. De blikken die haar in de nek vielen, kon ze gemakkelijker negeren, maar de hoge verwachting die in de lucht hing kronkelde zich om haar borst als een wurgslang. Hoezeer wenste het geviseerde schepsel dat al die mensen om haar heen alleen maar schimmen waren die ze slechts meende te zien omdat ze aan het indommelen was en reeds half aan het dromen was geslagen. Ze moest zichzelf ervan overtuigen dat die mensen daar *effectief* aanwezig waren en op haar wachtten, en ze had er een fortuin voor over gehad om dit moment niet bewust te moeten meemaken om tot haar blijde verrassing vast te stellen dat ze applaus hoorde en het hele gedoe al ongemerkt voorbij was. Ze verwenste haar ouders en zichzelf, maar vond niettemin de kracht om haar vingers rustig en

zelfzeker op de toetsen van het beginakkoord te positioneren zodat het korte muzikale intermezzo was begonnen nog vóór ze het zelf beseftte.

De eerste maten waren vlekkeloos verlopen en haar handen voelden trefzeker aan. En tot haar verbazing werd ze al na twee minuten het genot gewaar van de opluchting en van de duizeling door het opgejaagde bloed dat zijn stroming onbelemmerd terugvond. Ze mocht echter niet toegeven aan dit heerlijk opgewekte gevoel om niet alsnog een fout te begaan die fataal zou blijken voor de rest van het stuk en haar in een staat van ontredding zou storten. Weer voelde ze het bonken van haar hart dat ze inwendig probeerde te sussen terwijl ze haar uiterste best moest doen om haar waanzinnig wriemelende vingers en haar ogen, die vaag de partituur aftastten, de baas te blijven. Zij concentreerde zich tot een laatste inspanning toen de slotmaten in zicht kwamen en plots was daar het bevrijdende moment van stilte en vervolgens het applaus dat rond haar losbarstte en dat zij minder bleek te verwelkomen dan zij vooraf verwacht had. Haar vingers begonnen lichtjes na te trillen alsof zij zich geforceerd hadden ondanks de vele voorafgaande oefeningen. Een zachtroze bloes op haar wangen was een teken dat zij de spanning kon laten varen.

Zij richtte zich op, maakte enkele beleefde buigingen naar de omstanders en draaide zich om in de richting van Rudolf. ... — *Mesdames et messieurs, meilleurs amis, croyez-moi, c'était vraiment* niets minder dan *un coup de foudre!*³ Hij was – hoe zeggen ze dat? – van de hand Gods geslagen, of in minder verheven termen: hij was ogenblikkelijk compleet uit zijn lood geslagen. Arme jongen, hij ging ter plaatse voor de bijl. Venus gunde hem niet eens de tijd om aan haar volwassen beeld te wennen, haar volgroeide persoonlijkheid rustig te leren kennen en haar in stijgende mate te leren waarderen. Nu was *hij* aan de beurt om zijn bloed te voelen stollen om op het nippertje gevaarlijk explosief weer tot leven te schieten. Zijn plotse ontdekking deed hem tegelijk huiveren en duizelen van geluk. Hij kwam snel weer tot zijn positieven, maar de hele omgeving, waarvan hij zich nochtans bewust bleef,

---

3 Mijne dames en heren, beste vrienden, geloof mij, het was werkelijk niets minder dan een blikseminslag!

was in het niets opgeslokt. Hij stond daar heel alleen met haar, daar op tien passen van hem verwijderd, op tien mijlen van hem en toch zo dichtbij toen haar ogen de zijne troffen. Ze wendde haar blik snel weer af en zij wilde zich tot anderen richten, maar nog eenmaal keek zij heel kort en schichtig de jongeman aan die zich met zijn verstijfde pose belachelijk maakte. Maar Amélie zag het belachelijke niet in en liet zich die overduidelijke aandacht enigszins welgevallen. Zij moest zich bedwingen om die jongeman niet telkens weer aan te kijken. Ze probeerde zich ongevoelig en koel te distantiëren van het magnetisch effect van zijn aanwezigheid, maar het lukte haar niet om deze kunstmatige afstandelijkheid vol te houden. Terwijl ze, half verdwaasd en onwetend over wat ze eigenlijk allemaal zei, een gesprek aanging met een koppel dat haar bij de arm had genomen, voelde ze zijn blik op haar drukken.

Rudolf beseftte dat hij de tijd had laten voorbijgaan die hem gegund was geweest om haar aan te spreken. Verdorie, ze was toch geen onbekende voor wie het ijs eerst nog gebroken moest worden! Hij had zó op haar af kunnen gaan en haar ongedwongen kunnen feliciteren en, zonder zich te moeten forceren, ingegaan zijn op haar muzikale kwaliteiten en op de zonet ten beste gegeven vlekkeloze uitvoering. En nu stond hij daar, zonder enig resultaat en als een onbeholpen slapjanus, het stotteren nabij mocht *zij* onverwacht het initiatief nemen om zich tot hem te wenden. Hij verwenste zijn eigen zwakheid en de onafwendbare noodzaak om zich te herpakken en zich voor te bereiden vooraleer hij één stap kon zetten richting zijn doel. Djuu toch, vloekte hij binnensmonds, maar zijn zelfverwijf viel zo van zijn gezicht af te lezen.

Het was onvermijdelijk dat iemand uit het daar verzameld gonzend volkje zijn aandacht zou opeisen terwijl hij voor standbeeld speelde. Hij schrok toen hij Richards armen om zijn schouders voelde. Dit gebaar van vriendschap stoorde hem op dat moment, omdat hij tenminste nog een hele poos met en in zichzelf bezig wou blijven zonder zich van de rest van het gezelschap iets te moeten aantrekken. Maar hij nam Richard niets kwalijk, omdat hij beseftte dat zijn goede vriend

zich over hem wou ontfermen. En wellicht – heel waarschijnlijk zelfs – was deze tussenkomst van Richard zijn redding en weerhield deze ongewenste onderbreking hem ervan voor aap te staan.

Terwijl hij zich met Richard naar hun vriendengroepje begaf, zag hij tegelijk in één beeld het te opzichtige gesticuleren van een van de broers van Amélie die daarnaast ook opviel door zijn totaal ongepaste luidruchtigheid, én op enige afstand de bezorgde en zelfs angstige blik van diens moeder. Achter die bezorgde blik zag Rudolf een lijdend misprijzen van een moeder voor haar eigen zonen. Wat een verschil tussen mensen van hetzelfde bloed, dacht hij bedrukt, omdat hij diep teleurgesteld was om de vaststelling dat hij met Amélies broers nooit vriendschap zou kunnen sluiten tenzij zij door een of andere wonderbaarlijke ingreep gezegend zouden worden met een gedaanteverwisseling. Het zusje beviel hem wel, maar zij was nog te jong om van haar persoonlijkheid reeds een juist beeld te kunnen vormen.

Op geen enkel moment dat hij het glas hief en volop deelnam aan de pret binnen de groep van vrienden, waarvan niemand op de gedachte kwam hem te vragen wat eraan scheelde, was Amélie uit zijn gedachten. Hij trachtte zich te concentreren op al wat er, voor de grap of ernstig, gezegd werd en waar mogelijk zijn eigen levendige inbreng te doen, zodat het niet opviel dat zijn geest zich liever aan alles wou onttrekken om uitsluitend bezig te kunnen zijn met het enige feit en de enige gedachte die voortaan van tel waren. Hij dwong zich te denken aan de vervelende broers om ook *haar*, al was het slechts voor tien minuten, uit zijn hoofd te kunnen dringen. Voor geen enkel examen aan de universiteit had hij zoveel moeite moeten doen als de inspanning die nu van hem gevraagd werd.

Had ze hem nu wel herkend? schoot het door zijn hoofd. Ze had hem aangekeken en de blik afgewend. Uit volstrekt onnodige meisjesachtige schaamte wellicht, en misschien was ze nog *nét* iets te jong om die onwennigheid reeds te hebben overwonnen. En ze had zich nauwelijks kunnen bedwingen om niet weer in zijn richting te kijken. Of had zijn verbeelding hem daarbij parten gespeeld vanuit zijn verlangen dat zij dit ook daadwerkelijk zou doen? Nu *dát* weer! Misschien ... misschien

vroeg zij zich af waar ze hem van herkende. Nee joh, ze *moest* hem herkend hebben! Kon toch niet anders? Hoeveel was het weer ... drie jaar? *Zij* was opengebloeid van een schattig schoolmeisje tot een voorname adolescente en dus merkkelijk veranderd ... maar hij was toch nagenoeg dezelfde gebleven? ... Kon ze hem reeds vergeten zijn? – Zijn keel werd dor en pijnlijk.

Tijdens het plezier met de vrienden en nieuwe kennismakingen die hem althans nu niet interesseerden, beredeneerde hij welke stappen hij nu verder moest zetten. Even laten afkoelen om geen flater te begaan, of er geen gras over laten groeien? Verdorie, waarom moest het weer zo moeilijk zijn om meteen – metéén – te weten wat te doen? Altijd die dekselse twijfel, dat rusteloos in een rondje draaien als een kompas dat het noorden kwijt is.

Opgeslokt door de drukte rondom hem en getart door zijn brein dat daarnaast een eigen leven leidde, had hij niet eens door dat iemand hem aan de mouw trok. Het was Richard die hem er opmerkzaam op moest maken. Bij het omdraaien kon hij amper nog vermijden dat hij een boos gezicht trok omwille van de storing. Niet de storing van het gesprek dat aan de gang was, maar de storing van zijn heimelijke overwegingen.

Het was moeder De Ruddervoorde die hem blijkbaar wou spreken. ‘Rudolf,’ fluisterde ze, alsof de anderen beter niet te horen kregen wat ze hem wou zeggen, ‘kom je even tot bij Amélie, alstublieft?’

Een sprookje. Een toverfee. Een wonderlijke tussenkomst van het lot. Een zegening van bovenaf of van om het even waar. Door wie? Door wat? Om welke reden? – Ze lachte toen ze zijn verwarring opmerkte en kende hem genoeg om te weten dat hij niet onwillig was, maar enkel stomverbaasd. Zijn gezicht trok open alsof hij hierop gewacht had. ... Hij *had* hierop gewacht. Hij *had* hier inderdaad op gewacht zonder te beseffen dat het ook werkelijk *mogelijk* was! – Hij duizelde.

Door de weinig meegaande menigte heen laverend trachtte hij ergens een glimp op te vangen van de donkerharige schoonheid die op hem wachtte. Zou zij het zélf hebben gevraagd om hem te zien? Of had haar moeder in haar plaats het heft in handen genomen? Hij zou het gauw merken. Het duurde ontzettend lang eer hij aan de hand van

mevrouw, die hem voorging, tussen schouders en hoofden en omhoog geheven champagneglazen het lachende gezichtje zag verschijnen dat hem verwelkomde.

De *coup de foudre* herhaalde zich. Nu leek ze nóg stralender dan bij die eerste stoot in zijn maag en zijn hart, en nu begreep hij dat hij alles, maar dan ook *alles* in het werk zou stellen om dit geschenk te bestendigen, vast te grijpen om nooit meer, nooit meer los te laten. Hij zou niets en niemand ontzien. Hij kon de moeder wel krachtig omhelzen omdat ze de beslissing voor hem had genomen en zijn eeuwig dralen en twijfelen naar een donkere hoek van het salon had verwezen.

Natúúrlijk had ze hem herkend, hoewel ze moest toegeven het allereerste moment van het weerzien te hebben getwijfeld. Ze durfde hem niet te vragen waar zijn verwonderde blik vandaan was gekomen toen zij zich naar hem had omgedraaid. Hij had er moeite mee, maar kreeg het toch voor mekaar haar te vragen of haar herinneringen aan hem haar nog scherp voor de geest stonden dan wel opgeslokt waren door het heden, dat in de geest van een stilaan volwassen wordend meisje alle belang opeiste ten koste van het verleden. Haar antwoord was noch bemoedigend, noch ontmoedigend.

Toen Rudolf die avond de woning van Amélie de Ruddervoorde verliet en vluchtig zijn sjaal om zijn hals en schouders wikkelde, kon hij zich niet verheugen in de zekerheid dat hij een onuitwisbare indruk had nagelaten die het uitblijven van een verder gevolg uitsloot en dat een nieuwe toekomst zich had geopenbaard. Zij had hem toegelachen en lange tijd ongemeen hartelijk en vol geestdrift toegesproken als, voor zover hij zich kon herinneren, geen ander ooit had gedaan. Maar hoe duurzaam was die glimlach geweest en die woorden die zich in zijn geest keer op keer bleven herhalen? In hoeverre hechtte hij er in zijn opgelaaid gemoed een betekenis aan die niet eens bestond en nooit bestaan zou? De enige zekerheid die zich in hem had genesteld, was dat zij voortaan onlosmakelijk deel uitmaakte van zijn leven en dat een onherroepelijke scheiding voor hem de doodsteek zou betekenen. Er kon nooit, nooit nog een ander zijn hart binnentreden.

Fragmenten van losgescheurde zinnen, ganse gelukzalige zinnen van het eerste tot het laatste woord, en woordloze, stilstaande beelden wisselden elkaar beurtelings af en herhaalden zich telkens en telkens weer als rondwentelende schoepen van een waterrad die zich spelenderwijs lijken te vermaken met het water dat hen stuwt.

Rudolf lag te woelen in bed en vond de slaap niet. Hij kon zich voor het hoofd slaan en ergerde zich aan zichzelf omdat hij, overdonderd door de impulsen die van Amélie waren uitgegaan, stomweg vergeten was om met haar een afspraak te regelen.

Of wás hij het wel vergeten? Leek het niet eerder op een vrijwillig uitstel? Hij had die stap nog niet willen zetten uit vrees voor de terugslag. Hij kon bij momenten bijna dronken van zelfvertrouwen en verrassend overmoedig zijn, en in andere situaties ging hij een definitieve kennis van de werkelijkheid liever uit de weg. Hij had het risico niet aangedurfd een frons te zien verschijnen op Amélies voorhoofd; zelfs niet het minste teken van verwondering zou hij aangekund hebben als hij de vraag naar een nieuwe ontmoeting had gesteld. Liever uitstel dus, maar hij wou dit aan zichzelf niet toegeven vooraleer zich pas later de ware toedracht te realiseren.

Hij luisterde naar zijn gedachten of ze hem geen bruikbaar idee konden aanbieden om mee aan te kloppen bij de familie De Ruddervoorde. Hij zou geduld moeten oefenen. Na een paar dagen weer aan de deurbel hangen voor een bezoekje bij de theepot zou ten zeerste verwondering wekken. Een wandeling met Amélie zou nooit mogelijk zijn buiten een drievuldige opstelling, want zonder Virginie als chaperonne zouden haar ouders Amélie nooit toelaten om omgang te hebben met een jongeman, zelfs op klaarlichte dag en zelfs als het ging om een bekende vriend als Rudolf in wie ze allicht alle vertrouwen hadden. Zijn gedachten gaven hem de raad om de kar niet voor het paard te spannen en een gunstige gelegenheid af te wachten om geheel onopvallend, als was het louter toevallig, Amélie alleen te spreken te krijgen. Hij moest haar gangen nagaan om te weten te komen welk gunstig moment de deur voor hem zou openzetten.

Wat een verschil met slechts twee dagen geleden, toen hij zelfverze-